

Букач В. М.

**Ректори
Південноукраїнського
національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського**

Біографічний словник

Одеса – 2023

УДК: 013(038)
Б 90

Автор: **Букач Валерій Михайлович**, кандидат історичних наук, приват - професор

Друкується за ухвалою Вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» від 29 червня 2023 року, протокол № 13.

Букач В. М.

Ректори Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Біографічний словник. – Одеса: ПНПУ, 2023. – 44 с.

Словник містить стислі біобібліографічні дані про керівників Одеського інституту народної освіти – Одеського державного педагогічного інституту – Південноукраїнського педагогічного університету імені К. Д. Ушинського в 1920 – 2023 роках та розрахований на широке коло читачів.

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (Одеса), 2023.

(С) Букач В. М., 2023.

Історична довідка

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського є провідним закладом вищої педагогічної освіти на півдні України.

Історія підготовки педагогів на півдні України починається із заснування в 1817 році Рішельєвського ліцею, у структурі якого до 1837 року був педагогічний інститут, який готував спеціалістів, придатних до виховної, викладацької роботи як у ліцеї, так і в інших закладах освіти.

Революційні події 1917 року, громадянська війна змінили хід історії країни. В 1919 році почалася активна реорганізація системи освіти в Україні: у липні було прийнято рішення про відкриття в Одесі учительського інституту. Але зміна політичної влади у місті зруйнувала це починання. Навесні 1920 року Одеський губернський відділ освіти знову прийняв рішення про відкриття учительського (педагогічного) інституту і почалася робота з його організації.

У серпні 1920 року на базі учительського інституту та Фребелівських курсів був створений Одеський інститут народної освіти (ОІНО) з відділенням для підготовки вчителів для шкіл, педагогів для дошкільних та позашкільних закладів. В 1930 році Одеський ІНО реорганізували у три заклади освіти: інститут соціального виховання, інститут професійної освіти, фізико-хіміко-математичний інститут. В 1933 році Одеський інститут соціального виховання та Одеський інститут професійної освіти були об'єднані в Одеський педагогічний інститут.

З 1920 року підготовка педагогічних кадрів в Одесі проводилася безперервно, навіть у роки нацистської навали. За час перебування в евакуації у 1941 – 1944 роках Одеський педагогічний інститут підготував понад 100 фахівців для вітчизняної освіти.

В 1945 році Одеському державному педагогічному інституту було присвоєно ім'я К. Д. Ушинського. У 1994 році інститут був перетворений у Південноукраїнський державний педагогічний університет, який у 2009 році набув статус національного.

За роки існування закладом вищої освіти керували:

Р. М. Волков (1920 – 1923 рр.), П. О. Самулевич (1923 – 1925 рр.), І. А. Хаїт (1925 – 1926 рр.), В. Л. Єлін (1926 р.), Т. М. Внуков (1926 – 1930 рр.), А. П. Клочко (1930 р.) – ректори Одеського інституту народної освіти;

А. П. Клочко (1930 – 1933 рр.) – директор Одеського інституту соціального виховання;

Г. М. Трачевський (1933 – 1935 рр.), П. М. Койнаш (1935 – 1936 рр.), І. М. Путніков (1937 р. , 1941 – 1945 рр.), А. О. Луньонюк (1937 – 1938 рр.), І. О. Власенко (1938 – 1941 рр.) – директори Одеського державного педагогічного інституту;

І. О. Власенко (1945 – 1964 рр.), М. К. Симоненко (1964 – 1976 рр.), І. Г. Захарченко (1976 – 1977 рр.), В. Б. Петрович (1977 – 1984 рр.), В. Г. Орищенко (1984 – 1994 рр.) – ректори Одеського державного педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського;

В. Г. Орищенко (1994 – 2003 рр.), О. Я. Чебикін (2003 – 2021 рр.), А. В. Красножон (з 2021 р.) – ректори Південноукраїнського педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Заклад вищої освіти нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР, Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, Грамотою Верховної Ради України.

Дане видання містить стислі біографії керівників Одеського інституту народної освіти – Одеського державного педагогічного інституту – Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Джерелами для персоналій слугували опублікована інформація та матеріали архіву педагогічного університету.

Керівники
Одеського інституту народної освіти –
Одеського педагогічного інституту –
Південноукраїнського педагогічного університету

Власенко
Іван Олександрович

І. О. Власенко народився 13 березня 1904 року в селі Полова Чернігівської губернії в селянській родині. До 1920 року разом з батьками працював на селі.

В 1920 – 1923 роках навчався на трьохрічних педагогічних курсах в місті Прилуки. Протягом 1924 - 1925 навчального року був вчителем Ковтуновської трудової школи на Чернігівщині. В 1925 році вступив на агробіологічний відділ Одеського інституту народної освіти. Закінчивши повний курс навчання в 1929 році, залишився працювати в інституті на посаді асистента.

В 1930 році був переведений асистентом на університетську кафедру анатомії і фізіології рослин, де одночасно навчався в аспірантурі. В цей же час виконував обов'язки директора Одеського будинку вчених (1930 – 1932 рр.), завідувача сектору науки обласного відділу народної освіти (1932 – 1934 рр.), директора Одеського ботанічного саду (1934 – 1935 рр.).

В 1935 – 1936 роках служив в лавах Червоної Армії. В 1936 – 1938 роках працював директором ботанічного саду Одеського

державного університету. 4 квітня 1938 року рішенням Вченої ради Одеського державного університету присуджений науковий ступінь кандидата біологічних наук. 11 квітня 1939 року ВАК СРСР затвердив його у вченому званні доцента.

В 1938 – 1941 роках обіймав посаду директора Одеського державного педагогічного інституту.

В липні 1941 року був мобілізований до Червоної Армії і відправлений на фронт. Протягом кількох місяців був у полоні і знаходився у концентраційному таборі, з якого втік до партизанського загону на Чернігівщині і воював як боєць - розвідник. У жовтні 1943 – квітні 1945 років проходив службу в полку офіцерського резерву. У квітні 1945 року був демобілізований з Червоної Армії.

З 10 травня 1945 року і до виходу на пенсію 7 вересня 1964 року працював директором, а потім ректором Одеського державного педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського. Це був період пошуку нових напрямів підготовки спеціалістів для загальноосвітньої школи, трансформації структури (відкриття нових кафедр і факультету) та збереження унікальності навчального закладу,

Як вчений переймався проблемою вирощування цитрусових культур на півдні України, питаннями біохімічної характеристики плодів цитрусових. Є автором біля 40 друкованих праць.

Обирався головою Одеського обкому профспілки робітників вищої школи, депутатом Одеської міської ради депутатів

трудящих, головою ревізійної комісії Одеського міському Компартії України.

За відданість Батьківщині у роки війни, за заслуги у розвитку вітчизняної освіти був нагороджений орденами Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора, медалями «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною в Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр.», «За доблесну працю в Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр.», «Ветеран праці», знаком «Відмінник народної освіти УРСР».

Помер в Одесі у 1992 році. Похований на 2-му християнському кладовищі.

Праці:

1. Цитрусовые на юге Украины/ И. А. Власенко.// Советские субтропики. – 1938. – № 4. – С. 29 - 33.
2. Культура цитрусовых на півдні України/ І. О. Власенко. – Одеса, 1952. – 65 с.
3. Влияние длительного затемнения на содержание хлорофилла у цитрусовых в условиях траншейной культуры/ И. А. Власенко// Доклады АН СССР. – 1952. – Т. 82. – № 3. – С. 465 - 468.

Література:

1. Память огненных лет: О выпускниках, студентах и сотрудниках института - участниках Великой Отечественной войны / Од. гос. пед. ин-т им. К. Д. Ушинского. – Одесса, 1990. – С. 56.
2. Букач В. М. Історія Південноукраїнського державного педагогічного університету в особах: Біографічний довідник. – Одеса, 2005. – С. 7 - 8.

Внуков

Тихон Митрофанович

Т. М. Внуков народився 11 серпня 1890 року в Малоарганільському повіті Орловської губернії в селянській сім'ї.

В 1908 році почав працювати писарем в Малоарганільському повіті, вступив до партії есерів. У лютому 1909 року склав екзамен на звання народного вчителя і працював в земській школі. Згодом працював діловодом в Земельній управі.

В 1915 році був мобілізований в російську армію у якості ротного писаря особової частини 52-го полка. У березні 1917 року став головою Дружинного комітету у Миколаєві, а у грудні 1917 року демобілізувався й почав працювати в культурно-просвітницькому відділі. В 1919 році вступив до РКП(б). В подальшому виконував різні доручення при штабі 58-ої дивізії Червоної Армії.

У серпні 1920 року брав участь у 2-ій Всеукраїнській нараді у справах народної освіти. Згодом був переведений на Одещину у місто Ананьїв, де завідував відділом народної освіти повітового виконкому та викладав у радпартшколі.

Навесні 1921 року перевівся до Одеського губернського відділу освіти, де став головою Губернського комітету професійної та соціально-навчальної освіти, а згодом головою відділу комітету допомоги вченим. В 1923 році його обрали депутатом Одеської міської ради. З лютого 1924 року був співробітником Одеської комісії краєзнавства при Всеукраїнській Академії Наук.

В 1925 – 1927 роках навчався на економічному факультеті інституту народного господарства.

В 1926 – 1930 роках обіймав посаду ректора Одеського інституту народної освіти, в якому викладав економічну географію.

На початку 1930-х років завідував відділом в Одеському міському комітеті КП(б)У, у 1934 – 1936 роках працював відповідальним секретарем та членом президії Одеської облпрофради, в 1936 – 1937 роках – директором Одеського історико-археологічного музею.

Рішенням Військової Колегії Верховного суду СРСР від 23 вересня 1937 року був засуджений до смертної кари.

9 липня 1957 року Верховний Суд СРСР відмінив вирок Військової Колегії Верховного суду СРСР від 23 вересня 1937 року щодо Т. М. Внукова і закриття карну справу за відсутністю складу злочину.

Література:

1. Смирнов В. А. Реквием XX века: В 5-ти частях с эпилогом. – Ч. 3. – Изд. 2-е, доп. и испр. – Одесса: Астропринт, 2016. – С. 132 - 145.
2. Букач В. М. З історії Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Керівники: Біографічний словник. – Одеса: ПНПУ, 2018 – С. 14 - 15.

Волков

Роман Михайлович

Р. М. Волков народився 1 (13) жовтня 1885 року в місті Новгороді - Сіверському Чернігівської губернії в родині народних вчителів.

В 1912 році закінчив словесний відділ Ніжинського історико - філологічного інституту, отримав ступінь кандидата. Викладав в одеській гімназії російську мову і літературу, латинську мову, логіку і психологію.

В 1916 році склав магістерські іспити та отримав вчене звання приват - доцента. В 1919 році проходив підготовну до професорського звання у Петроградському університеті.

В 1920 – 1923 роках працював ректором Одеського інституту народної освіти (ОІНО), а у 1926 – 1930 роках обіймав посаду декана факультету соціального виховання. В подальшому викладав в Одеському педагогічному інституті.

Р. М. Волков стояв у витоків створення і розвитку філологічного факультету Одеського державного університету, який очолив у 1937 році. Одночасно завідував кафедрою російської літератури університету.

З 1945 року працював проректором з наукової роботи та завідувачем кафедри російської літератури Львівського державного університету, а з 1950 року працював на таких же посадах у Чернівецькому державному університеті.

В колі наукових інтересів Р. М. Волкова були питання історії російської та української літератур, народна поетична творчість,

етнографії. Центральне місце в його творчості посідають праці, присвячені проблемам фольклористики. Саме він розпочав у вітчизняній науці систематичне вивчення народної казки. Поряд з фольклором досліджував творчість В. А. Жуковського, О. С. Пушкіна, М. Ю. Лермонтова, Л. І. Боровиковського, Т. Г. Шевченка.

В 1940 році взяв участь у створенні підручника та хрестоматії з української літератури для 8-го класу середньої школи. Є автором 152 друкованих праць.

Нагороджений орденом Леніна, медалями «За трудову доблесть», «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр.»

Помер 6 травня 1959 року в місті Чернівці.

Вшановуючи пам'ять вченого, літературознавці України проводили Волковські читання, присвячені дослідженням у галузі літературознавства та фольклористики.

Праці:

1. Сказка: Разыскания по сюжетосложению народной сказки/ Р. М. Волков. – Т. 1. – Одесса: Гос. изд-во Украины, 1924. – 238 с.
2. Шевченко і російська література/ Р. М. Волков// Шевченкові: Альманах. – Одеса, 1940. – С. 65 - 95.
3. Реализм и народность баллад Пушкина/ Р. М. Волков// Пушкин на юге: Труды пушкинской конференции Кишинева и Одессы. – Т. 1. – Кишинев, 1958. – С. 281 - 307.

Література:

1. Професори Одеського (Новоросійського) університету: Біографічний словник. – Т. 2. – 2-е вид., доп./Відп. ред. В. А. Сминтина. – Одеса: Астропринт, 2005. – С. 273 - 275.
2. Букач В. М. Історія Південноукраїнського державного педагогічного університету в особах: Біографічний довідник. – Одеса, 2005. – С. 6.

Єлін

Володимир Леонтійович

В. Л. (Борух Ізраїльович) Єлін народився 27 листопада 1887 року в Києві.

В 1912 році закінчив Новоросійський університет. Працював лікарем у Таврійській губернії та м. Тула.

Учасник революції 1905 року в Росії, Першої світової війни.

В 1919 – 1920 роках очолював відділ охорони здоров'я в Одесі.

У 1921 – 1924 роках викладав мікробіологію у Харківському медичному інституті та історичний матеріалізм у Харківському технологічному інституті.

В 1924 році присвоєно вчене звання професора.

В 1924 – 1938 роках був професором, завідувачем кафедри мікробіології Одеського медичного інституту. Одночасно, в 1924 – 1930 роках викладав історичний матеріалізм в Одеському інституті народної освіти.

У лютому – березні 1926 року виконував обов'язки ректора Одеського інституту народної освіти.

В 1936 році здобув науковий ступінь доктора медичних наук.

У 1938 році був заарештований. В 1939 році звільнений у зв'язку з закриттям справи і до 1941 року очолював кафедру мікробіології Одеського медичного інституту.

Під час нацистської навали перебував в евакуації. В 1941 – 1953 роках працював завідувачем кафедри мікробіології Іркутського медичного інституту.

В 1953 – 1957 роках очолював відділ дитячих інфекцій Харківського науково-дослідного інституту мікробіології, вакцин та сироваток.

Наукові праці присвячені проблемам медичної мікробіології. У 1930-х роках розробив спосіб отримання агар-агару з водоростей Чорного моря і запровадив його у виробництво в Одесі. Під псевдонімом Мигальський займався літературною діяльністю.

Помер 13 травня 1962 року в Харкові.

Праці:

1. Огненный мост: Лиро-поэмы/ В. Мигальский (Елин). – Вып. 1. – Харьков – Одесса: Всеукраиниздат, 1921. – 44 с.
2. Изменчивость микробов/В. Л. Елин. – Москва: Медгиз, 1954. – 201 с.
3. Общие вопросы инфекционного и иммунного процессов/В. Л. Елин. – Киев: Госмедиздат УССР, 1961. – 216 с.

Джерела та література:

1. Врач-революционер В. Л. Елин/ К. Г. Васильев, К. К. Васильев// Советское здравоохранение. – 1983. – № 8. – С. 57 – 58.
2. Енциклопедія Сучасної України. – Т. 9. Е – Ж. – Київ: Ін-т енциклопедичних досліджень НАНУ, 2009. – 712 с.
3. Евреи в профессорско-преподавательском составе Одесского института народного образования (1920 – 1930): ретроспективный анализ/ В. В. Левченко // Научные труды по иудаике: Материалы XVII международной ежегодной конференции по иудаике. – Т. II. – Москва: «Сэфер», 2010. – С. 245 – 260.
4. Букач В. М. Науковці Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Біографічний словник. – Вип. 2. – Одеса: ПНПУ, 2019 – С. 31 - 32.

Захарченко

Ігор Григорович

І. Г. Захарченко народився 26 грудня 1941 года в місті Куйбишев РРФСР.

В 1963 році закінчив фізичний факультет Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, працював лаборантом у науково-дослідній лабораторії, асистентом кафедри металофізики університету. Навчався в аспірантури в Одеському державному педагогічному інституті імені К. Д. Ушинського.

В 1970 році захистив дисертацію «Дослідження пружної анізотропії й текстури листового титану» на здобуття наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук. В 1975 році присвоєно вчене звання доцента, а в січні 1992 року – вчене звання професора кафедри фізики.

З 1969 року до 2017 року викладав в Одеському педагогічному інституті – Південноукраїнському національному педагогічному університеті імені К. Д. Ушинського. В 1972 – 1975 роках завідував кафедрою фізики, в 1974 – 1975 роках був деканом фізико-математичного факультету. У 1975 – 2015 роках (40 років) працював проректором з наукової роботи. Зробив вагомий внесок у підготовку педагогічних кадрів вищої кваліфікації (були відкриті: докторантура, спеціалізовані вчені ради з захисту кандидатських та докторських дисертацій з педагогіки, фізики твердого тіла, психології, філософії, політології тощо), у розвиток вузівської науки. Автор понад 90 наукових публікацій.

З 13 грудня 1976 року до 5 лютого 1977 року виконував обов'язки ректора Одеського державного педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського.

За значний особистий внесок у розбудову вітчизняної освіти, розвиток наукових досліджень у 1994 році присвоєно почесне звання заслуженого працівника народної освіти України. Нагороджений медаллю А. М. Макаренка, знаками «Відмінник освіти СРСР», «Відмінник народної освіти УРСР».

Помер 17 квітня 2017 року в м. Одеса, похований на Новоміському (Таїровському) кладовищі.

Праці:

1. Особенности анизотропии упругости свойств и текстуробразования в местах сплавов// Физика конденсированного состояния. – Київ, 1980. – С. 9 – 16.
2. Влияние термомеханической обработки на анизотропию упругих свойств в листовом сплаве ВТ20// Влияние термической обработки на свойства титановых сплавов. – Днепропетровск, 1981. – С. 166 - 168.
3. Влияние олова и алюминия на энерги́ дефектов упаковки, текстуру и анизотропию модуля Юнга холоднокатаного титана// Роль дефектов в физико-механических свойствах твердых тел. – Ч. 1. – Барнаул, 1985. – С. 118 - 119.
4. Влияние способа прокатки на упрочнение изделий сплава ВТ-6С // Совершенствование существующих и создание новых ресурсосберегающих технологий. – Ч. 2. – Минск, 1991. – С. 138 - 139.

Література:

1. Букач В. М. Історія Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського в особах: Біографічний довідник. – Одеса: ПДПУ, 2005. – С. 10 - 11.
2. Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського: Історичний поступ. Сучасність. Майбутнє. / І. А. Болдирєв та ін. – Одеса: Фаворит, 2007. – С. 95 - 96.

Клочко

Арсеній Парфентійович

А. П. Клочко народився в 1885 році в с. Верблюжки Ново-Празького повіту Єкатерининської губернії в селянській родині.

Закінчив духовне училище. В 1904 - 1917 роках вчителював в Одесі. В цей же час був членом партії есерів. У 1916 році здав іспит на атестат зрілості в 1-ій Ришельєвській гімназії Одеси. Потім навчався у школі прапорщиків. В 1917 – 1920 роках навчався у Новоросійському університеті.

В 1922 – 1922 роках працював у сільгоспкооперації, в 1922 – 1923 роках – завідувачем губернським відділом політосвіти, в 1923 – 1925 роках – у губернському сільбуді, в 1925 – 1926 роках був політробітником. В 1926 – 1930 роках навчався в аспірантурі Комуністичного університету у Харкові.

В 1930 – 1933 роках був останнім ректором Одеського інституту народної освіти та директором Одеського інституту соціального виховання, керував кафедрою історії України.

В 1933 – 1934 роках працював інструктором комітету Червоного Хреста.

В 1934 – 1935 роках був професором робітничого факультету Московського інституту зв'язку.

У лютому 1935 року був заарештований у поїзді на станції Роздільна. Рішенням Одеського обласного суду від 10 вересня 1935 року був засуджений до 10 років позбавлення волі з конфіскацією майна. Покарання відбував у Сибіру. За постановою трійки

Управління НКВС по Новосибірській області від 8 грудня 1937 року засуджений до смертної кари.

6 грудня 1957 року Президія Кемеровського обласного суду прийняла постанову про скасування рішення трійки УНКВС по Новосибірській області, а 15 липня 1959 року Судова колегія з кримінальних справ Верховного Суду Української РСР відмінила вирок Одеського обласного суду від 10 вересня 1935 року щодо А. П. Клочко та закрила карну справу, в якій не було доказано факт злочину.

Література:

1. Смирнов В. А. Реквием XX века: в 5-ти частях. – Ч. 5. – Одесса: Астропринт, 2011. – С. 224 - 271.
2. Букач В. М. З історії Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Керівники: Біографічний словник. – Одеса: ПНПУ, 2018 – С. 20 - 21.
3. Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського: Історичний поступ. Сучасність. Майбутнє./ І. А. Болдирєв та ін. – Одесса: Фаворит, 2007. – С. 45.

Койнаш

Петро Михайлович

П. М. Койнаш народився в 1903 році в родині робітника. Одержав початкову освіту. У 1920 – 1921 роках був на канцелярській роботі у Полтаві. В 1927 році вступив до ВКП(б).

В 1922 – 1926 роках навчався на історико-філологічному факультеті Полтавського інституту народної освіти, після закінчення якого був залишений на викладацькій роботі. Здобув звання доцента по кафедрі історії.

З 1 січня 1932 року працював заступником директора інституту з навчальної роботи. Приділяв увагу вдосконаленню навчально-виховного процесу. За його ініціативи та поданням дирекції інституту Народний комісар освіти УРСР від 20 вересня 1932 року наказав, щоб починаючи з 1933 року випуск студентів здійснювався після перевірки їх роботи дипломною комісією. 11 травня 1934 року був виданий перший по інституту наказ про написання дипломних робіт студентами випускних курсів. В 1933 році очолював інститутську комісію по прийому до аспірантури.

З 1 жовтня 1933 року до жовтня 1934 року працював директором Полтавського державного педагогічного інституту. У січні 1934 року ініціював видання збірника «Наукові праці Полтавського педагогічного інституту».

З 1935 року обіймав посаду директора Одеського державного педагогічного інституту.

У грудні 1936 року був переведений до Києва, де працював заступником Народного комісара освіти Української РСР.

Репресований. 7 грудня 1937 року був засуджений до страти.
Розстріляний 30 грудня 1937 року в Києві.

Література:

1. Смирнов В. А. Реквием XX века: В 5-ти частях с эпилогом. – Ч. 3. – Одесса: Астропринт, 2001. – С. 281- 318.
2. Букач В. М. З історії Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Керівники: Біографічний словник. – Одеса: ПНПУ, 2018. – С. 22.

Красножон

Андрій Васильович

А. В. Красножон народився 7 липня 1979 року в Одесі.

У 2001 році закінчив історико-філологічний факультет Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, а у 2004 році – аспірантуру при кафедрі всевітньої історії.

В 2010 році захистив дисертацію «Білгород-Дністровська фортеця в контексті етнополітичного розвитку Карпато-Дністровських земель у XIV-XV ст.» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. У 2014 році присвоєно вчене звання доцента.

У 2018 році, захистивши дисертацію «Еволюція довгочасної фортифікації та історична топографія міст Північно-Західного Причорномор'я на початку XV – наприкінці XVIII ст.», здобув науковий ступінь доктора історичних наук.

В 2004 – 2013 роках працював викладачем кафедри всевітньої історії, в 2013 – 2015 роках – доцентом кафедри історії України, у 2015 – 2021 роках завідував кафедрою історії України. З 1 грудня 2021 року обіймає посаду ректора Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Сфера наукових інтересів – історія фортифікації Північно - Західного Причорномор'я XIV-XVIIIст. Є автором та співавтором понад 100 наукових робіт.

Праці:

1. Крепость двух Стефанов: о заказчиках и времени основания

- белгородских укреплений/ А. В. Красножон// Stratum plus. – 2010. – № 6. – С. 75 - 101.
2. Литовский замок Качубиев на территории Одессы/ А. В. Красножон// Древнее Причерноморье. – Одесса, 2011. – Вып. IX. – С. 226 - 234.
 3. До питання про датування Хаджибейського замку/ А. В. Красножон// Кочубіїв – Хаджибей – Одеса: Метеріали Першої Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 600 – річчю міста. – Одеса, 2015. – С. 73 - 76.
 4. Крепость Белгород (Аккерман) в исторических изображениях = Belgorod (Akkerman) fortress in historical images = Cetatea Albă (Akkerman) în imagini istorice: монографія/А. В. Красножон. – Одесса: Stratum plus, 2016. – 475 с.
 5. «Обряд основания Одессы»: критический анализ/ А. В. Красножон// Південний захід. Одесика: Історико-краєзнавчий науковий альманах. – Вип. 22. – Одеса: Друкарський дім, 2017. – С. 69 - 84.
 6. Фортеці та міста Північно-Західного Причорномор'я (XV—XVIII ст.)/ А. В. Красножон. – Одесса: Чорномор'я, 2018. — 312 с.
 7. Місто Ізмаїл та його фортифікація (за джерелами XVI – XIX ст.): Монографія/ М. Тютюнжи, А. В. Красножон. – Одеса: Чорномор'я, 2019. – 581 с.

Література:

1. Букач В. М. Історики Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Біографічний словник. – Одеса: ПНПУ, 2020. – С. 45 - 46.

Луцьонок

Арсеній Онуфрійович

А. О. Луцьонок народився у 1894 році в селі Паульє Вітебської губернії у селянській родині.

В 1905 році закінчив церковно-приходську школу. У 1908 – 1910 роках працював в селі, в 1920 – 1912 роках – різноробочим на залізниці

З листопада 1914 року до червня 1916 року служив у Царській армії, а з червня 1916 року до квітня 1921 року після поранення знаходився у полоні в Німеччині, в таборі для військовополонених. Після ампутації ноги залишився інвалідом.

В 1922 - 1925 роках був студентом робітничого факультету при Іркутському університеті. У 1925 – 1929 роках навчався в Одеському інституті народної освіти на спеціальності «історія».

Здобувши диплом про вищу освіту, з серпня 1929 року до лютого 1930 року працював інспектором Куп'янського окружного відділу народної освіти.

З березня 1930 року до січня 1931 року був деканом соціально-економічного факультету Одеського інституту професійної освіти. З лютого 1931 року до вересня 1933 року навчався в аспірантурі Інституту Червоної професури у Харкові. Здобув вчене звання доцента.

З жовтня 1933 року до серпня 1935 року завідував кафедрою загальної історії Дніпропетровського державного університету. З вересня 1935 року до серпня 1937 року працював в Одесі

завідувачем кафедри загальної історії та деканом історико-філологічного факультету педагогічного інституту.

З 1 вересня 1937 року до червня 1938 року обіймав посаду директора Одеського державного педагогічного інституту.

З 10 червня 1938 року до 21 січня 1940 року знаходився під арештом. Після звільнення був реабілітований та викладав в Одеському державному педагогічному інституті. Після евакуації, з 1941 року, працював завідувачем кафедри П'ятигорського педагогічного інституту. З 1956 року обіймав посаду доцента в Одеському державному університеті імені І. І. Мечникова.

Помер 3 серпня 1967 року в с. Крижанівка під Одесою. Похований у Києві.

Література:

1. Смирнов В. А. Реквием XX века: В 5-ти частях с эпилогом. – Ч. 5./ В. А. Смирнов. – Одесса: Астропринт, 2011. – С. 538 - 576.
2. Букач В. М. З історії Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Керівники: Біографічний словник. – Одеса: ПНПУ, 2018. – С. 23 - 24.

Орищенко

Володимир Григорович

В. Г. Орищенко народився 29 березня 1939 року в селі Піщаний Брід Кіровоградської області в селянській сім'ї.

У 1959 році закінчив Одеський фінансово-кредитний технікум. До 1962 року служив у лавах Радянської Армії. В 1962 – 1967 роках працював у фінансових органах м. Одеси і навчався в Одеському інституті народного господарства.

В 1969 році був прийнятий до аспірантури Одеського державного педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського. У 1972 році захистив дисертацію «Премія в системі матеріального стимулювання» і здобув науковий ступінь кандидата економічних наук. В 1974 році присвоєно вчене звання доцента, а в 1991 році – вчене звання професора.

У 1972 – 1984 роках працював доцентом кафедри політичної економії, деканом підготовчого відділення, проректор з навчальної роботи Одеського державного педагогічного інституту. В 1979 – 1980 роках був радником міністра освіти Республіки Куба.

В липні 1984 року був призначений в. о. ректора Одеського державного педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського, а з грудні 1984 року до 18 червня 2003 року обіймав посаду ректора інституту – університету.

Навчальний заклад став поступово змінюватися шляхом створення науково-дослідних підрозділів, відкриття нових специфічних спеціальностей. В 1984 році на базі інституту був створений перший в Україні навчально-методичний і науковий

комплекс «Педагог», до якого увійшли одеські середні школи №№ 3 та 122, три педагогічні училища, три гімназії, сільська школа, чотири дошкільних дитячих заклади.

У 1994 році Одеський державний педагогічний інститут був перетворений на Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. В 2003 – 2012 роках працював професором кафедри політичних наук.

Як науковець вивчав проблеми сучасного суспільства, питання виховання майбутніх освітян, стандартизації і гуманізації вищої педагогічної освіти. Був обраний академіком Міжнародної слов'янської академії освіти.

Нагороджений орденом «За заслуги» III ст., медаллю «Ветеран праці», знаками «Відмінник освіти України», «Петро Могила». Сумлінна праця в галузі освіти була відзначена присвоєнням почесного звання «Заслужений працівник освіти України»,

Помер 23 грудня 2012 року в м. Одеса. Похований на Ново-міському (Таїровському) кладовищі.

Праці:

1. Специфические цели применения методов активного обучения в педагогическом институте/ В. Г. Орищенко// Формирование личности советского учителя. – Измаил, 1984. – С. 161 - 163.
2. Обучение студентов пропаганде здорового образа жизни/ В. Г. Орищенко// Вопросы экологии, здорового образа жизни и профилактики заболеваний. – Одесса, 1995. – С. 45 - 46.
3. Об'єктивні передумови становлення й розвитку системи безперервної освіти/ В. Г. Орищенко// Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. – 1998. – № 2 - 3. – С. 35 - 38.
4. Підготовка майбутніх учителів до роботи у школах національних спільнот України/ В. Г. Орищенко// Виховання і культура. – 2001. – № 1. – С. 72 - 75.

5. Основи стандартизації і гуманізації вищої педагогічної освіти/
В. Г. Орищенко. – Київ: Генеза, 2002. – 192 с.

Література:

1. Букач В. М. Історія Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського в особах: Біографічний довідник. – Одеса: ПДПУ, 2005. – С. 12 - 14.
2. Бібліографічний покажчик наукових праць професорсько-викладацького складу та асистентів. – Ч. 1// Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. – 2004. – № 1 - 2. – С. 141.

Петрович Віктор Бранкович

В. Б. Петрович народився 4 вересня 1923 року місті Вознесенськ. Батьки працювали санітарами в міській лікарні.

У роки нацистської навали воював у складі частин 3-го, 4-го Українських та Забайкальського фронтів. Разом з Червоною Армією пройшов шляхами Болгарії, Польщі, Румунії, Угорщини, Чехословаччини, Югославії, Монголії та Китаю.

Після звільнення зі служби у 1947 році навчався на економічному факультеті Одеського державного університету імені І. І. Мечникова та на курсах підготовки викладачів суспільних наук при Київському державному університеті імені Т. Г. Шевченко. В 1959 році захистив кандидатську дисертацію, а в 1974 році – докторську дисертацію. У 1975 році присвоєно вчене звання професора по кафедрі політичної економії.

З вересня 1953 року до лютого 1977 року працював асистентом, доцентом, деканом факультету, професором, проректором з навчальної роботи Одеського інституту народного господарства.

З лютого 1977 року до липня 1984 року обіймав посаду ректора Одеського державного педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського. За часів його керівництва було відкрито 8 нових кафедр та факультет; інститут зміцнив матеріальну базу; була створена обчислювальна мережа автоматичної системи управління ЕОМ; почала діяти лабораторія навчального телебачення.

Як науковець переймався, насамперед, питаннями аналізу економічних відносин у сільськогосподарському виробництві.

Результати наукових досліджень опубліковані майже у 50-ти працях, в тому числі у трьох монографіях.

За мужність і відвагу в боротьбі з загарбниками був нагороджений орденом Червоної зірки, 2 медалями «За відвагу», медалями «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною в Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.», «За перемогу над Японією». За заслуги у розвитку вітчизняної освіти було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник вищої школи УРСР», нагороджений орденом «Знак Пошани», медаллю А. С. Макаренка, знаком «Відмінник народної освіти УРСР».

Помер 4 липня 1984 року в Одесі. Похований на Новоміському (Таїровському) кладовищі.

Праці:

1. Валовий дохід та гарантована оплата праці в колгоспах
В. Б. Петрович. – Київ: КДУ, 1970. – 186 с.
2. Проблемы совершенствования оплаты труда в колхозно –
кооперативном секторе: Вопросы методологии и практики/
В. Б. Петрович. – Київ.: Вища школа, 1978. – 255 с.

Література:

1. Память огненных лет: О выпускниках, студентах и сотрудниках
института - участниках Великой Отечественной войны/ Од. гос. пед.
ин-т им. К. Д. Ушинского; Авт.-сост. Бабенко К. Б., Бондаренко К. А.,
Орищенко В. Г.; Редкол.: Сермеев Б. В. (руков.) и др, – Одесса:
Маяк, 1990. – С. 91.
2. Букач В. М. Історія Південноукраїнського державного педагогічного
університету ім. К. Д. Ушинського в особах: Біографічний довідник.
– Одеса: ПДПУ, 2005. – С. 11 - 12.

Путніков Іван Михайлович

І. М. Путніков народився 27 вересня 1899 року в місті Новомиргород Єлисаветградської губернії в бідняцькій родині. Становлення його як свідомої людини прийшлося на часи революції та громадянської війни.

В 1918 році вступив до лав РКП(б). З 1920 року перебував на партійній роботі. З 1924 року працював в партійних органах Одеської округи, де згодом став заступником завідувача відділом керівних партійних органів Одеського обкому КП(б)У.

У 1936 році закінчив історичний факультет Одеського державного університету і здобув кваліфікацію історика.

З січня до вересня 1937 року виконував обов'язки директора Одеського державного педагогічного інституту. Потім протягом двох років був вчителем історії в одеських школах №№ 87, 104. З вересня 1939 року до липня 1941 року працював заступником директора Одеського педагогічного інституту по заочному відділу.

Від липня 1941 року до квітня 1945 року обіймав посаду директора Одеського державного педагогічного інституту. Провів евакуацію інституту (студентів, викладачів, бібліотечного фонду, обладнання) спочатку у місто Майкоп (РРФСР), а згодом у місто Байрамалі (Туркменська РСР), де організував навчальний процес та матеріальне забезпечення студентів й співробітників. За роки евакуації інститут підготував понад 100 педагогів.

У 1944 році інститут повернувся до Одеси. Весь колектив навчального закладу на чолі з директором додав багато зусиль по відновленню навчального процесу. З травня 1945 року до серпня 1946 року працював викладачем історії.

З 1 вересня 1946 року до 29 липня 1951 року обіймав посаду старшого викладача кафедри марксизму-ленінізму Одеського політехнічного інституту, а потім до липня 1964 року працював викладачем кафедри історії КПРС Одеського медичного інституту.

За заслуги по збереженню вищого навчального закладу в роки війни, організацію безперервної його роботи, за активну і плідну роботу в галузі освіти був нагороджений орденом «Знак Пошани», Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР, медаллю «За доблесну працю в Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.».

Помер 22 липня 1964 року в м. Одеса, похований на 2-му християнському кладовищі.

Література:

1. Букач В. М. Історія Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського в особах: Біографічний довідник. – Одеса: ПДПУ, 2005. – С. 8 - 9.
2. Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського: Історичний поступ. Сучасність. Майбутнє./ І. А. Болдирєв та ін. – Одеса: Фаворит, 2007. – С. 71, 121- 122.

Самулевич Павло Олександрович

П. О. Самулевич народився 3 травня 1887 року в м. Кам'янець-Подільській Подільської губернії у робітничій родині. Закінчив двохкласне міське училище та склав іспит на звання народного вчителя. Працював у Консисторії.

У 1907 році примкнув до Соціал-демократичної робітничої партії. В тому ж році склав іспит на звання земського страхового агента і був прийнятий на службу в губернську Земську управу, де працював до 1919 року.

В 1919 році вступив до Червоної Армії та РКП(б). Приймав участь у громадянській війні. В 1920 році працював у Балті помічником повітового військового комісару, потім був членом виконкому Балтської повітової ради, завідувачем відділів народної освіти та інформаційним, редагував місцеву газету «Вісті».

У грудні 1920 року переїхав до Одеси, де виконував обов'язки заступника завідувача управлінням губернського виконкому та соредатора газети «Більшовик».

З жовтня 1921 року завідував Одеським робітничим факультетом при політехнічному та сільськогосподарському інститутах, де одночасно вів заняття з російської історії.

В 1921 році організував в Одесі «Товариство української пролетарської культури».

З квітня 1923 року до серпня 1925 року обіймав посаду ректора Одеського інституту народної освіти (ОІНО). За сумісництвом продовжував виконувати обов'язки декана робітничих факультетів Одеського політехнічного інституту та ОІНО.

Від серпня 1925 року до квітня 1927 року працював завідувачем Одеським відділом народної освіти, обирався членом президії Одеського окружного виконавчого комітету, членом президії Одеської міської ради.

У квітні 1927 року був призначений директором Одеського торгового технікуму. В 1928 році отримав документ про вищу освіту, здавши екстерном іспити за історичне відділення факультету професійної освіти Одеського інституту народної освіти.

Згодом обіймав посаду завідувача сектором науки та вузів обласного комітету КП(б)У, з якої був звільнений у 1932 році та за «національний ухил» виключений з ВКП(б). Далі працював на рафінадному заводі.

Був заарештований у серпні 1937 року. Рішенням виїзної сесії Військової колегії Верховного Суду СРСР від 26 жовтня 1937 року був засуджений до страти. Розстріляний 27 жовтня 1937 року в Києві. 25 липня 1957 року реабілітований рішенням Військової Колегії Верховного Суду Союзу РСР.

Література:

1. Смирнов В. А. Реквием XX века: В 5-ти частях с эпилогом. – Ч. 3. – Изд. 2-е доп. и испр. – Одесса: Астропринт, 2016. – С. 108 - 130.
2. Букач В. М. З історії Південноукраїнського національного

- педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Керівники: Біографічний словник. – Одеса: ПНПУ, 2018 – С. 31 - 32.
3. Букач В. М. Випускники Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Біографічний словник. – Ч. 1. – Одеса: ПНПУ, 2021. – С. 48.

Симоненко Михайло Кіндратович

М. К. Симоненко народився 23 травня 1915 року в селі Домошлин Чернігівської губернії у селянській родині.

Трудову діяльність розпочав в 1932 році різноробочим на Одеській джутовій фабриці. В 1934 – 1941 роках працював на різних посадах у комсомольських органах м. Одеси. Вступив до ВКП(б).

В роки нацистської навали воював у складі частин Сталінградського, 3-го Українського та 1-го Білоруського фронтів. Приймав участь в обороні Сталінграду, визволенні Одеси, взятті Берліну. Після війни був направлений на партійну роботу, зокрема, у 1951 – 1958 роках був секретарем партійного комітету Одеського державного університету, а в 1958 – 1964 роках обіймав посаду завідувача відділу науки і культури Одеського обкому Компартії України.

У 1951 році закінчив історичний факультет Одеського державного педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського. В 1963 році було присвоєно вчене звання доцента, а у 1970 році присуджений науковий ступінь кандидата економічних наук.

В 1964 – 1976 роках обіймав посаду ректора Одеського державного педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського. В ці роки були впроваджені нові гостро затребувані середньою школою спеціальності та відкриті два факультети, створені нові проблемні лабораторії, забезпечені сприятливі умови для підготовки докторів наук та великої кількості кандидатів наук.

Після виходу на пенсію працював доцентом кафедри політичної економії Одеського державного університету імені І. І. Мечникова.

Як дослідник вивчав питання історії політичних економічних теорій, історії педагогіки та проблеми програмованого навчання в загальноосвітній школі та педагогічних навчальних закладах. Є автором біля 40 опублікованих робіт.

Обирався головою педагогічного товариства Одеської області, Одеського відділення Товариства Радянсько – Угорської дружби.

Нагороджений орденами Червоного Прапора, Трудового Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ст., Червоної зірки, медалями «За відвагу» та іншими.

Помер у 1989 році в м. Одеса. Похований на Новоміському (Таїровському) кладовищі.

Праці:

1. Критика Г. В. Плехановим ревізйонізму Бернштейна/ М. К. Симоненко.// Праці Одеського державного університету. – 1958. – Т. 148. – С. 87 - 112.

Література:

1. Память огненных лет: О выпускниках, студентах и сотрудниках института - участниках Великой Отечественной войны/ Од. гос. пед. ин-т им. К. Д. Ушинского; Авт.-сост. Бабенко К. Б., Бондаренко К. А., Орищенко В. Г.; Редкол.: Сермеев Б. В. (руков.) и др, – Одесса: Маяк, 1990. – С. 98 - 99.
2. Букач В. М. Історія Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського в особах: Біографічний довідник. – Одеса: ПДПУ, 2005. – С. 9 - 10.

Трачевський Гнат Митрофанович

Г. М. Трачевський народився 28 травня 1898 року в селі Острівка Балтського повіту на Поділлі у селянській родині. Навчався у гімназії, а 1916 – 1918 роках – на дворічних педагогічних курсах у Балті.

У 1918 - 1920 роках вчителював у селі Концеба, а після закінчення в 1921 році повітових курсів позашкільної освіти працював інструктором у Савранському волосному відділі народної освіти. Згодом був інструктором соціального виховання та завучем школи у селі Слюсареве.

В 1925 році закінчив історичний відділ факультету професійної освіти Одеського інституту народної освіти. З вересня 1925 року викладав в одеській школі № 81.

З 1926 року працював позаштатним викладачем робітничого факультету Одеського інституту народної освіти, залізничного технікуму, лектором вечірнього робітничого університету, деканом робітничого факультету Одеського ІНО.

Увійшов до останнього набору (1929 р.) аспірантів до Одеської секції Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури при Одеському інституті народної освіти під керівництвом М. Слабченка. Закінчував аспірантуру при кафедрі історії України Одеського інституту професійної освіти, де мав продовжувати дослідження за планом Інституту історії української культури імені академіка Д. Багалія. Здобув вчене звання доцента. З

9 червня 1930 року був дійсним членом Одеського історично-етнологічного відділу.

З 1930 року працював в Одеському інституті професійної освіти. У 1932 – 1933 роках був директором Одеської державної наукової бібліотеки імені М. Горького

В 1933 – 1935 роках обіймав посаду директора Одеського державного педагогічного інституту.

З 1935 року працював доцентом кафедри історії України історичного факультету Одеського державного університету. Після перевірки на початку 1936 року комісією обкому КП(б)У стану викладання вітчизняної історії в Одеському університеті був звільнений за підозрою в троцькізмі. Потім обіймав посаду доцента в Одеському педагогічному інституті, а згодом був науковим співробітником і екскурсоводом історико-археологічного музею.

У вересні 1937 року був заарештований органами НКВС, а 29 жовтня 1937 року засуджений до смертної кари. Страчений 12 листопада 1937 року. Реабілітований у 1956 році.

Література:

1. Смирнов В. А. Реквием XX века: В 5-ти частях с эпилогом. – Ч. 4. – Изд. 2-е, доп. и испр. – Одесса: Астропринт, 2017. – С. 308 - 321.
2. Одеські історики. Енциклопедичне видання. – Т. 1 (початок XIX – середина XX ст.). – Одеса: Друкарський дім, 2009. – С. 397 - 398.
3. З історії Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Керівники: Біографічний словник/ В. М. Букач. – Одеса: ПНПУ, 2018. – С. 35 - 36.

Хаїт

Ізраїль Абрамович

І. А. Хаїт народився у 1894 році. В 1918 році закінчив єврейській вчительський інститут у місті Вільне. За політичним уподобанням належав до лівого крила «Бунду».

У 1922 – 1925 роках працював завідувачем Одеського губернського відділу народної освіти, редактором газет.

Від 1 вересня 1925 року до 15 лютого 1926 року обіймав посаду ректора Одеського інституту народної освіти.

Згодом працював завідувачем кафедри педагогіки, деканом фізико-механічного факультету (VIII – X. 1930 р.), проректором Московського державного університету. Був членом ВКП(б).

В 1934 – 1936 роках виконував обов'язки директора Українського науково-дослідного інституту педагогіки.

З серпня 1933 року до лютого 1937 року обіймав посаду заступника Народного комісара освіти Української РСР, опікувався навчально-виховними питаннями, підвищенням кваліфікації дошкільних кадрів, розробкою навчальних планів, підготовкою бібліотечних працівників.

Репресований. Розстріляний 12 вересня 1938 року в Києві.

Праці:

1. Про знахорів, які претендували на звання учених/ І. А. Хаїт// Комуніст. – 1927. – 23 жовтня.
2. Система радянської освіти/І. А. Хаїт. – Харків: Книгоспілка, 1927. – 252 с.
3. Педагогіка і політика/ І. А. Хаїт// Комуніст .— 1933.— 21 жовтня.
4. За більшовистську чистку на фронті педагогічної теорії/ І. А. Хаїт. – Харків: Радянська школа, 1934. – 47 с.
5. На педагогічні теми/ І. А. Хаїт. – Харків: Радянська школа, 1936.– 206 с.

Література:

1. Виговський М. Ю. Політико-ідеологічна кампанія "хвилявизму" в українському суспільстві / М. Ю. Виговський // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 6: Історичні науки : історична література. – 2007. – Вип. 4. – С. 70 – 87.
2. З історії Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Керівники: Біографічний словник/ В. М. Букач. – Одеса: ПНПУ, 2018. – С. 37.

Чебикін

Олексій Якович

О. Я. Чебикін народився 28 березня 1949 року в селі Нерубайське Одеської області в родині службовців.

В 1971 році закінчив факультет фізичного виховання Одеського державного педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського. Залишився працювати в інституті викладачем кафедри фізичного виховання. Протягом року служив у лавах Радянської Армії.

Закінчивши аспірантуру при Московському державному інституті фізичної культури, в 1977 році повернувся до Одеського педагогічного інституту і став працювати викладачем кафедри психології. В 1979 році захистив дисертацію «Дослідження емоційної стійкості» і здобув науковий ступінь кандидата психологічних наук. В 1983 році присвоєно вчене звання доцента. В 1981 – 1988 роках обіймав посади доцента, завідувача кафедри педагогіки і методики початкового навчання.

В 1991 році захистив дисертацію «Емоційна регуляція навчальної діяльності» і здобув науковий ступінь доктора психологічних наук. В 1993 році присвоєно вчене звання професора. Протягом кількох років завідував кафедрою педагогіки та психології початкового навчання, а згодом очолив кафедру теорії та методики практичної психології Південноукраїнського державного педагогічного університету.

В 2001 – 2003 роках був заступником директора, директором Одеського регіонального інституту державного управління

Української академії державного управління при Президентові України.

З червня 2003 року до 30 листопада 2021 року обіймав посаду ректора Південноукраїнського педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. В 2009 році університет набув статусу національного. Заклад освіти зміцнив позиції в сфері підготовки педагогів на півдні України: успішно функціонували визнані наукові школи; велась підготовка студентів, аспірантів і докторантів понад за 40 спеціальностями і спеціалізаціями; постійно вдосконалювався навчальний процес; розвивалися міжнародні зв'язки вишу; поступово оновлювалася матеріально-технічна база.

Засновник наукової школи з проблем емоційної регуляції. Є автором понад 600 наукових праць, зокрема 25 монографій. Керує аспірантурою, входить до складу спеціалізованих вчених рад по захисту кандидатських і докторських дисертацій з психології та педагогіки. В 1995 році обраний дійсним членом Національної академії педагогічних наук України (НАПНУ). Був директором Південного наукового центру НАПНУ.

Нагороджений орденом «За заслуги» I, II, III ступенів, Грамотою Верховної Ради України, Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Праці:

1. Эмоциональная регуляция учебно-познавательной деятельности. 2-е изд./ А. Я. Чебыкин. – Одесса: ОГПИ, 1991. – 167 с.
2. Проблема эмоциональной устойчивости/ А. Я. Чебыкин. – Одесса: ЮГПУ, 1995.

– 195 с.

3. Психологічна підготовка фахівців судового обслуговуючого персоналу/ С. В. Ситнік, О. Я. Чебикін. – Одеса: ПНЦ АПУ, 2002. – 160 с.
4. Диагностика та корекція мислення у розвиваючійся особистості/ Л. Н. Цибух, А. Я. Чебыкин. – Одеса: ЮНЦ АПНУ, 2002. – 170 с.
5. Емоційна сфера та особливості її розвитку/ О. Я. Чебикін. – Одеса: ПНЦ АПНУ, 2003. – 135 с.
6. Становлення зрілості особистості: монографія/ І. Г. Павлова, О. Я. Чебикін. – Одеса: ПНЦ АПНУ, 2009. – 238 с.
7. Вплив комп'ютерної діяльності на емоційну сферу студентів/ Н. О. Кримова, О. Я. Чебикін. – Одеса: ТОВ Лерадрук, 2016. – 190 с.

Література:

1. Букач В. М. Історія Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського в особах: Біографічний довідник. – Одеса: ПДПУ, 2005. – С. 14 - 15.
2. Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського: Історичний поступ. Сучасність. Майбутнє./ І. А. Болдирев та ін. – Одеса: Фаворит, 2007. – С. 140 - 141.
3. Наукові школи Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського/ Уклад. Т. І. Койчева. – Одеса: Фаворит, 2007. – С. 112 - 150.

Зміст

I. <i>Історична довідка</i>	3 – 5
II. <i>Керівники Одеського інституту народної освіти – Одеського педагогічного інституту – Південноукраїнського педагогічного університету</i>	6 – 43
1. Власенко Іван Олександрович.....	6
2. Внуков Тихон Митрофанович.....	9
3. Волков Роман Михайлович.....	11
4. Єлін Володимир Леонтійович.....	13
5. Захарченко Ігор Григорович.....	15
6. Клочко Арсеній Парфентійович.....	17
7. Койнаш Петро Михайлович.....	19
8. Красножон Андрій Васильович.....	21
9. Луньонук Арсеній Онуфрійович.....	23
10. Орищенко Володимир Григорович.....	25
11. Петрович Віктор Бранкович.....	28
12. Путніков Іван Михайлович.....	30
13. Самулевич Павло Олександрович.....	32
14. Симоненко Михайло Кіндратович.....	35
15. Трачевський Гнат Митрофанович.....	37
16. Хаїт Ізраїль Абрамович.....	39
17. Чебикін Олексій Якович.....	41

Підписано до друку	30.06.2023
Ум. друк. арк.	2,0
Тираж	100 прим.